Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SPLOŠNEGA SODIŠČA (šesti senat)

z dne 15. julija 2015 *

„Konkurenca — Omejevalni sporazumi — Evropski trg jekla za prednapenjanje — Določanje cen, razdelitev trga in izmenjava poslovno občutljivih informacij — Sklep o ugotovitvi kršitve člena 101 PDEU — Pravila v zvezi s pripisovanjem odgovornosti za protikonkurenčna ravnanja hčerinske družbe matični družbi — Domneva o dejanskem izvajanju odločilnega vpliva — Razumni rok“

V zadevi T-436/10,

HIT Groep BV s sedežem v Haarlemu (Nizozemska), ki so jo sprva zastopali G. van der Wal, G. Oosterhuis in H. Albers, nato G. van der Wal in G. Oosterhuis, odvetniki,

tožeča stranka,

proti

Evropski komisiji, ki jo zastopajo P. Van Nuffel, S. Noë in V. Bottka, agenti,

tožena stranka,

zaradi predloga za razglasitev ničnosti sklepa Komisije C(2010) 4387 final z dne 30. junija 2010 v zvezi s postopkom na podlagi člena 101 PDEU in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva COMP/38.344 – Jeklo za prednapenjanje), ki je bil spremenjen s sklepom Komisije C(2010) 6676 final z dne 30. septembra 2010 in sklepom Komisije C(2011) 2269 final z dne 4. aprila 2001,

SPLOŠNO SODIŠČE (šesti senat),

v sestavi S. Frimodt Nielsen (poročevalec), predsednik, F. Dehousse in A. M. Collins, sodnika,

sodni tajnik: J. Plingers, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 27. junija 2014

izreka naslednjo

Sodbo [1] […]

Postopek in predlogi strank

65 Družba Hit Groep je 15. septembra 2010 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila to tožbo.

* Jezik postopka: nizozemščina.

1 — Navedene so le točke zadevne sodbe, za katere Splošno sodišče meni, da je njihova objava koristna.

66 Družba Nedri je 24. decembra 2010 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča predlagala intervencijo v podporo Komisiji v tem postopku, kar je predsednik prvega senata Splošnega sodišča odobril s sklepom z dne 28. februarja 2011. Vendar je družba Nedri z dopisom, ki ga je v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila 28. oktobra 2013, to sodišče obvestila o umiku svoje intervencije. Zato je bila s sklepom predsednika šestega senata Splošnega sodišča z dne 4. decembra 2013 izbrisana iz zadeve T-436/10.

67 Družba Hit Groep je z dopisom z dne 6. maja 2011 zaprosila za dovoljenje za navedbo novega razloga ob upoštevanju elementov, ki so bili prvič navedeni v odgovoru na tožbo.

68 Splošno sodišče je s sklepom z dne 6. junija 2011 Komisijo pozvalo, naj ji predloži drugi sklep o spremembi. Komisija je temu ugodila 16. junija 2011.

69 Družba Hit Groep je z dopisom z dne 26. julija 2011 potrdila, da zaradi sprejetja drugega sklepa o spremembi zahteva možnost prilagoditve svojih tožbenih razlogov.

70 Splošno sodišče je z dopisom z dne 29. julija 2011 ugodilo temu predlogu.

71 Pisni postopek se je končal 20. oktobra 2011 z vložitvijo duplike v jeziku postopka s strani Komisije.

72 Komisija je v dupliki izrazila mnenje o predlogu za prilagoditev tožbenih razlogov, ki ga je tožeča stranka podala v repliki, in o stališčih, ki jih je predstavila po sprejetju drugega sklepa o spremembi.

73 Sodnik poročevalec je bil po spremembi sestave senatov Splošnega sodišča 23. septembra 2013 razporejen v šesti senat, zato je bila obravnavana zadeva 3. oktobra 2013 dodeljena temu senatu.

74 Predhodno poročilo iz člena 52(2) Poslovnika Splošnega sodišča z dne 2. maja 1991 je bilo šestemu senatu predstavljeno 8. novembra 2013.

75 Splošno sodišče je 17. decembra 2013 v okviru ukrepov procesnega vodstva iz člena 64 Poslovnika z dne 2. maja 1991 Komisiji postavilo pisna vprašanja. Ta je nanje odgovorila 6. februarja 2014. Tožeča stranka je z vlogo, ki jo je v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila 14. marca 2014, predstavila svoja stališča v zvezi z odgovorom Komisije.

76 Splošno sodišče je 14. maja 2014 na podlagi poročila sodnika poročevalca odločilo, da začne ustni postopek.

77 Stranke so na obravnavi 27. junija 2014 podale ustne navedbe in odgovore na pisna in ustna vprašanja Splošnega sodišča.

78 Družba Hit Groep Splošnemu sodišču predlaga, naj:

— izpodbijani sklep razglasi za ničen v delu, v katerem se nanaša nanjo, zlasti pa člen 1, točka 9(b), člen 2, točka 9, in člen 4, točka 22;

— podredno, kot se mu zdi primerno, odpravi ali zniža znesek globe, ki ji je bila naložena v členu 2, točka 9, izpodbijanega sklepa;

— Komisiji naloži plačilo stroškov.

79 Komisija Splošnemu sodišču predlaga, naj:

— zavrne tožbo;

— družbi Hit Groep naloži plačilo stroškov.

Pravo

80 Družba Hit Groep primarno navaja tri tožbene razloge v utemeljitev predloga za razglasitev ničnosti izpodbijanega sklepa, podredno pa dva tožbena razloga v utemeljitev predloga za odpravo globe, ki ji je bila naložena, ali znižanje njenega zneska.

81 Družba Hit Groep je med pisnim postopkom podala tudi šesti, dopolnilni tožbeni razlog.

82 Prvi tožbeni razlog se na eni strani nanaša na kršitev člena 101 PDEU in člena 53 Sporazuma EGP, na drugi strani pa na neobrazloženost izpodbijanega sklepa v delu, v katerem se šteje, da je družba Hit Groep storila kršitev v obdobju od 1. januarja 1998 do 17. januarja 2002.

83 Drugi tožbeni razlog se nanaša na to, da naložitev globe družbi Hit Groep, ki od 1. novembra 2004 ni več poslovno aktivna, nasprotuje ciljem člena 101 PDEU, evropski politiki na področju glob in načelu sorazmernosti, saj ta globa dejansko ni ne ustrezna ne potrebna.

84 Tretji tožbeni razlog se nanaša to, da se družba Hit Groep napačno šteje za solidarno odgovorno za kršitev, ki jo je storila družba Nedri.

85 Četrti tožbeni razlog se nanaša na to, da je znesek globe, naložen družbi Hit Groep, napačen, ker:

— je Komisija s tem, da je upoštevala promet družbe Hit Groep za leto 2003, kršila člen 23(2) Uredbe št. 1/2003 in načelo sorazmernosti (prvi del);

— bi ji morala Komisija odobriti enako znižanje, kot ga je odobrila družbi Nedri iz naslova ugodne obravnave, saj njena odgovornost ne presega odgovornosti družbe Nedri (drugi del);

— je Komisija opravila ločen izračun zneska globe, ki ji je bila naložena, medtem ko bi ga morala omejiti na del globe, naložene družbi Nedri, saj se je štela le za solidarno odgovorno za globo, ki je bila tej naložena (tretji del);

— je Komisija kršila načelo enakega obravnavanja, ker po uporabi 10-odstotne zgornje meje ni upoštevala omejenega trajanja, za katero se je štela za odgovorno za kršitev, ki jo je storila družba Nedri (četrti del).

86 Peti tožbeni razlog, podan podredno, se nanaša na kršitev razumnega roka s strani Komisije.

87 Šesti tožbeni razlog se nanaša na to, da je bil osnovni znesek globe izračunan za obdobje delovanja družbe Nedri, ki je presegalo obdobje, v zvezi s katerim se družba Hit Groep šteje za solidarno odgovorno s svojo hčerinsko družbo.

88 Nazadnje, tožeča stranka je med obravnavo navedla sedmi tožbeni razlog, ki se nanaša na kršitev razumnega roka s strani Splošnega sodišča.

Prvi trije tožbeni razlogi

Izpodbijani sklep

89 Iz izpodbijanega sklepa izhaja, da je bila tožeča stranka od 1. januarja 1998 do 17. januarja 2002 stoodstotna lastnica družbe Nedri in da je zato mogoče domnevati izvajanje odločilnega vpliva, te domneve pa tožeči stranki po mnenju Komisije ni uspelo ovreči (točke od 804 do 812 obrazložitve izpodbijanega sklepa).

90 Komisija je zato menila, da je družbo Nedri treba šteti za odgovorno za kršitev od 1. januarja 1984 do 19. septembra 2002, tožečo stranko pa je razglasila za skupno in solidarno odgovorno z družbo Nedri za obdobje od 1. januarja 1998 do 17. januarja 2002 (točka 813 obrazložitve izpodbijanega sklepa).

91 V smislu člena 1 izpodbijanega sklepa:

„Ta podjetja so kršila člen 101 PDEU in od 1. januarja 1994 člen 53 Sporazuma EGP s tem, da so v navedenem obdobju sodelovala pri vseh sporazumih in usklajenih ravnanjih v sektorju jekla za prednapenjanje na skupnem trgu in od 1. januarja 1994 v EGP:

[…]

9. Podjetja skupine Nedri:

a) Nedri Spanstaal BV od 1. januarja 1984 do 19. septembra 2002 in

b) Hit Groep BV od 1. januarja 1998 do 17. januarja 2002.“

92 Nazadnje, Komisija v členu 2 izpodbijanega sklepa nalaga globo v višini 5.056.500 EUR skupno in solidarno družbama Nedri in Hit Groep ter na globo v višini 1.877.500 EUR družbi Hit Groep.

Trditve strank

– Prvi tožbeni razlog: na eni strani kršitev člena 101 PDEU in člena 53 Sporazuma EGP, ker se v izpodbijanem sklepu šteje, da je družba Hit Groep storila kršitev v obdobju od 1. januarja 1998 do 17. januarja 2002, ter na drugi strani neobrazloženost

93 Družba Hit Groep v bistvu trdi, da jo je Komisija tako v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah kot v izpodbijanem sklepu štela za solidarno odgovorno le zato, ker je bila delničarka, ki je imela družbo Nedri v lasti in je nanjo odločujoče vplivala.

94 Vendar je po mnenju tožeče stranke Komisija hkrati sklepala, ne da bi navedla razloge za to ali obrazložila sklep glede tega, da je tudi sama tožeča stranka kršila člen 101 PDEU.

95 Družba Hit Groep navaja, da čeprav bi ji bilo, odvisno od primera, mogoče pripisati kršitev, to ne pomeni, da jo je dejansko storila. Meni namreč, da ni ne storilka ne sostorilka kršitve, ampak da sprejema zgolj odgovornost za ravnanje družbe Nedri.

96 Po mnenju družbe Hit Groep pa takšna odgovornost nima enake intenzitete kot odgovornost družbe, ki dejansko stori kršitev, kar bi moralo vplivati na znesek globe.

97 Komisija izpodbija to argumentacijo.

– Drugi tožbeni razlog: naložitev globe družbi Hit Groep, ki od 1. novembra 2004 ni več poslovno aktivna, nasprotuje ciljem člena 101 PDEU, evropski politiki na področju glob in načelu sorazmernosti, saj ta globa v tem primeru ni ne ustrezna ne potrebna

98 Družba Hit Groep, sklicevaje se na sodbo z dne 11. decembra 2007 v zadevi ETI in drugi (C-280/06, Rec, EU:C:2007:775) in sklepne predloge generalne pravobranilke J. Kokott v tej zadevi (EU:C:2007:404), v bistvu meni, da čeprav res ne ona ne družba Nedri nista izginili niti nista bili preneseni na pravno osebo ali tretjo družbo, sama od 1. novembra 2004 ni več dejavna na trgu (torej več kot 5 let, preden jo je Komisija sankcionirala), da je bila sankcionirana le kot matična družba družbe Nedri, ki je sama storila kršitev, in da zato globa v zvezi z njo ne bo imela nobenega odvračilnega učinka.

99 Ta sankcija torej ni v skladu s cilji konkurenčne politike in ni sorazmerna, saj po mnenju tožeče stranke ni ne ustrezna ne potrebna za uresničitev cilja člena 101 PDEU.

100 Tožeča stranka v bistvu meni, da bi bilo treba v teh okoliščinah na podlagi načela poslovne kontinuitete sankcionirati le pravno osebo, ki je storila kršitev, to je družbo Nedri, saj je bila tožeča stranka, ki je bila le holding, zgolj prazna lupina.

101 Tožeča stranka namreč meni, da če holding, kot je sama, prenese hčerinsko družbo, ki je storila kršitev, in če ta holding potem ni več poslovno dejaven, poslovna kontinuiteta nekdanje družbe temelji na subjektu, ki je storil kršitev, in je temu subjektu treba naložiti globo, ne pa poslovno nedejavnemu holdingu.

102 Družba Hit Groep poleg tega meni, da bi morala Komisija pri izbiri, ali bo sankcionirala matično ali hčerinsko družbo, na podlagi sodne prakse in zaradi večje učinkovitosti sankcionirati le družbo Nedri.

103 Družba Hit Groep poleg tega meni, da Komisija v skladu z ustaljeno sodno prakso zneska globe, naložene hčerinski družbi, ne sme določiti na podlagi prometa njene nekdanje matične družbe, če je bila družba v trenutku sprejetja sklepa razdeljena, saj promet nekdanje matične družbe ne odraža več dejanskih gospodarskih zmožnosti tega podjetja. Komisija bi zato morala pri določanju zneska globe upoštevati njeno dejansko gospodarsko zmožnost, ki je glede na njen omejen promet in njeno poslovno nedelovanje bila (in je še vedno) neobstoječa. Zato bi morala sankcionirati le družbo Nedri.

104 Komisija izpodbija to argumentacijo.

– Tretji tožbeni razlog: družba Hit Groep se napačno šteje za solidarno odgovorno za kršitev, ki jo je storila družba Nedri

105 Družba Hit Groep se šteje za solidarno odgovorno za kršitev, ki jo je storila družba Nedri, za kršitveno obdobje od 1. januarja 1998 do 17. januarja 2002.

106 Vendar družba Hit Groep poudarja, da se Komisija ni opredelila glede obdobja od 1. maja 1987 do 1. maja 1994, v katerem je bila prav tako stoodstotna lastnica kapitala svoje hčerinske družbe. Komisija je v zvezi z obdobjem od 1. maja 1994 do 31. decembra 1997 menila, da nima dokazov o izvajanju odločilnega vpliva na družbo Nedri.

107 Družba Hit Groep v bistvu meni, da je v okviru upravnega postopka vendarle dokazala, da je ovrgla domnevo, da matična družba, ki ima v stoodstotni lasti kapital hčerinske družbe, ki je storila kršitev, odločilno vpliva na ravnanje hčerinske družbe.

108 Opozarja, da je bila v obdobju od 1. januarja 1998 do17. januarja 2002 finančni holding (holdinška družba).

109 Tožeča stranka meni, da zaradi narave takšnega holdinga, njegovega načina delovanja in obsega njegovih deležev ni mogoče šteti, da ta pravna oseba izvaja odločujoč vpliv na hčerinsko družbo, čeprav jo ima v stoodstotni lasti, razen če Komisija dokaže nasprotno.

110 Družba Hit Groep v zvezi s tem navaja, prvič, da se Komisija opira na navodilo (*directie-instructie*) iz maja 1994. To navodilo pa je bilo izdano štiri leta pred obdobjem, za katero je Komisija ugotovila izvajanje odločilnega vpliva. Poleg tega v bistvu meni, da se to navodilo ne nanaša na vodenje dnevnih poslov ali na poslovno politiko hčerinske družbe in da ne presega izvrševanja pravic, ki jih pravo in statuti podeljujejo holdingu kot delničarju. Nazadnje, po mnenju družbe Hit Groep sta tako družba Nedri kot ona sama trdili, da je bil status tega navodila nejasen in družba Nedri temu navodilu kljub svojim trditvam v zvezi z njim ni dajala enakega pomena kot mu ga daje Komisija.

111 Drugič, navaja, da se Komisija opira na obstoj usmerjevalne skupine, ki se je zbirala približno petkrat letno. Tožeča stranka zanika, da je priznala, da se je v okviru te skupine govorilo o splošnem poteku zadev in drugih pomembnih vprašanjih. Trdi, da je imela le dva zaposlena, število njenih deležev pa je bilo 11 leta 1994 in se je povzpelo na 26 leta 2001. Meni, da se Komisija v teh okoliščinah ne more omejiti na navedbo, da je imela družba Hit Groep odločujoč vpliv, ne da bi v zvezi s tem podala druga pojasnila, čeprav je družbi Nedri res predlagala, naj ostane informirana o splošnem poteku zadev in zadevah, za katere ima interes. Družba Hit Groep meni, da Komisija ni podala ne razloga ne dokaza o obsegu usklajevanj v usmerjevalni skupini.

112 Tretjič, navaja, da se Komisija opira na izjavo v breme družbi Nedri, ki naj bi navedla, da so se med sestanki usmerjevalne skupine pogovarjali o vseh vidikih poslovanja. Meni, da se je glede tega opredelila že v okviru upravnega postopka in da te izjave niso nič drugega kot izjave stranke, vpletene v kršitev, ne da bi bile podprte s pisnimi dokazi ali dokazi tretjih.

113 Družba Hit Groep po drugi strani meni, da iz poslovanja izhaja, da ni odločilno vplivala na hčerinsko družbo. V bistvu namreč meni, da je družba Nedri pri omejevalnem sporazumu začela sodelovati leta 1984, kar je štirinajst let pred obdobjem, za katero se šteje, da družba Hit Groep nanjo odločilno vpliva, ter da je družba Nedri s sodelovanjem nadaljevala do jeseni leta 2002, medtem ko jo je družba Hit Groep prenesla. Po njenem mnenju je torej avtonomnost ravnanja družbe Nedri s tem dokazana.

114 Nazadnje, tožeča stranka v bistvu meni, da so neutemeljene trditve Komisije, da je bila družba Hit Groep dejavna tudi v sektorju jekla in da so bile torej poslovne dejavnosti družbe Nedri povezane z njenim področjem delovanja. Dodaja, da Komisija nikoli ni navedla, da je bila seznanjena s kršitvijo družbe Nedri, in da je tudi sama vedno zanikala seznanjenost s to kršitvijo, zaradi česar so neupoštevne trditve Komisije, da je delovala na področju jekla, saj te navedbe nikakor ne zadevajo področja jekla za prednapenjanje.

115 Komisija izpodbija to argumentacijo.

Presoja Splošnega sodišča

116 Najprej je treba preučiti tretji tožbeni razlog, nato pa po vrsti še prvega in drugega.

– Načela

117 V skladu z ustaljeno sodno prakso pojem podjetja označuje vsak subjekt, ki opravlja gospodarsko dejavnost, ne glede na njegov pravni status in način financiranja. Sodišče je glede tega na eni strani pojasnilo, da je treba pojem podjetja v tem kontekstu razumeti, kot da označuje gospodarsko enoto, čeprav s pravnega vidika to gospodarsko enoto sestavlja več fizičnih ali pravnih oseb, in da mora na

drugi strani tak gospodarski subjekt, kadar krši pravila o konkurenci, po načelu osebne odgovornosti za to kršitev odgovarjati sam (glej sodbo z dne 29. septembra 2011, Elf Aquitaine/Komisija, C-521/09 P, ZOdl., EU:C:2011:620, točka 53 in navedena sodna praksa).

118 Iz ustaljene sodne prakse izhaja tudi, da se ravnanje hčerinske družbe lahko pripiše matični družbi, predvsem če zadevna hčerinska družba – čeprav je ločena pravna oseba – o svojem ravnanju na trgu ne odloča samostojno, ampak večinoma ravna v skladu z navodili matične družbe, zlasti ob upoštevanju gospodarskih, organizacijskih in pravnih vezi, ki povezujejo ta pravna subjekta (glej zgoraj v točki 117 navedeno sodbo Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točka 54 in navedena sodna praksa).

119 Ker sta namreč v teh okoliščinah matična in hčerinska družba del iste gospodarske enote in sta eno samo podjetje v smislu člena 101 PDEU, lahko Komisija odločbo o naložitvi glob naslovi na matično družbo, ne da bi bilo treba dokazati, da je bila pri kršitvi osebno vpletena (glej zgoraj v točki 117 navedeno sodbo Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točka 55 in navedena sodna praksa). Z drugimi besedami, ni nujno odnos napeljevanja h kršitvi med matično in hčerinsko družbo, še manj pa vpletenost matične družbe v kršitev, podlaga, ki omogoča, da Komisija odločbo o naložitvi glob naslovi na matično družbo, ampak to, da zadevni družbi sestavljata eno podjetje v smislu člena 101 PDEU (zgoraj v točki 117 navedena sodba Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točka 88).

120 Sodišče je poleg tega poudarilo, da lahko v posebnem primeru, ko je matična družba stoodstotna lastnica kapitala hčerinske družbe, ki je kršila konkurenčna pravila Unije, ta matična družba po eni strani odločilno vpliva na ravnanje te hčerinske družbe, po drugi strani pa obstaja izpodbojna domneva, da ta matična družba dejansko odločilno vpliva na njeno ravnanje (glej zgoraj v točki 117 navedeno sodbo Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točka 56 in navedena sodna praksa).

121 Domneva dejanskega odločilnega vplivanja je namenjena zlasti vzpostavitvi ravnovesja med pomenom cilja omejevanja ravnanj, ki so v nasprotju s pravili konkurence, zlasti s členom 101 PDEU, in preprečevanja njihovega ponavljanja na eni strani ter pomenom zahtev nekaterih splošnih načel prava Unije, kot so zlasti načela domneve nedolžnosti, individualizacije kazni in pravne varnosti ter pravice do obrambe, vključno z načelom enakosti orožij, na drugi strani. Ravno zato je izpodbojna (zgoraj v točki 117 navedena sodba Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točka 59). Iz tega izhaja, da je ta domneva sorazmerna z uresničevanim zakonitim ciljem (sodba z dne 18. julija 2013, Schindler Holding in drugi/Komisija, C-501/11 P, ZOdl., EU:C:2013:522, točka 108).

122 Za domnevo, da matična družba dejansko odločilno vpliva na poslovno politiko hčerinske družbe, zadostuje, da Komisija dokaže, da je ves kapital hčerinske družbe v lasti matične družbe. Komisija bo tako lahko matično družbo štela za solidarno odgovorno za plačilo globe, naložene njeni hčerinski družbi, razen če ta matična družba, ki mora to domnevo ovreči, ne predloži zadostnih dokazov, da njena hčerinska družba na trgu ravna samostojno (glej zgoraj v sodbi 117 navedeno sodbo Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točka 57 in navedena sodna praksa).

123 Navesti je treba, da čeprav se je Sodišče v svoji sodni praksi poleg stoodstotnega lastništva kapitala hčerinske družbe sklicevalo tudi na druge okoliščine, kot sta neizpodbijanje vplivanja matične družbe na poslovno politiko hčerinske družbe in skupno zastopanje obeh družb v upravnem postopku, pa Sodišče teh okoliščin ni navedlo zato, da bi sklicevanje na domnevo podredilo predložitvi dodatnih indicev v zvezi z dejanskim izvajanjem vpliva matične družbe. Z drugimi besedami, Komisiji zato, da bi se v danem primeru lahko sklicevala na domnevo o dejanskem izvajanju odločilnega vpliva, ni treba predložiti dodatnih indicev poleg tistih, ki izkazujejo uporabljivost in upoštevnost te domneve (glej v tem smislu zgoraj v točki 117 navedeno sodbo Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točka 80 in navedena sodna praksa).

124 Poleg tega domneva o dejanskem izvajanju odločilnega vpliva temelji na ugotovitvi, da lahko – razen v izjemnih okoliščinah – družba, ki ima v lasti ves kapital hčerinske družbe, zaradi same udeležbe v kapitalu odločilno vpliva na ravnanje te hčerinske družbe in da je treba neobstoj dejanskega izvajanja

te možnosti vplivanja običajno ugotavljati v okviru subjektov, na katere se ta domneva nanaša. Če bi lahko v teh okoliščinah zainteresirana stranka navedeno domnevo ovrgla zgolj z nedokazanimi navedbami, bi bila ta pretežno brezpredmetna (zgoraj v točki 117 navedena sodna praksa Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točki 60 in 61).

125 Iz ustaljene sodne prakse izhaja, da sama okoliščina, da je matična družba holding, ne zadostuje za izključitev njenega odločilnega vplivanja na navedeno hčerinsko družbo. V okviru skupine družb je namreč holding, ki predvsem usklajuje finančne naložbe skupine, družba, ki zbira deleže različnih družb, njegova naloga pa je zagotavljanje enotnega vodenja teh družb, zlasti prek nadzora nad sredstvi (glej v tem smislu sodbe z dne 8. oktobra 2008, Schunk in Schunk Kohlenstoff-Technik/Komisija, T-69/04, ZOdl., EU:T:2008:415, točka 63; z dne 13. julija 2011, Shell Petroleum in drugi/Komisija, T-38/07, ZOdl., EU:T:2011:355, točka 70 in navedena sodna praksa, in z dne 29. junija 2012, E.ON Ruhrgas in E.ON/Komisija, T-360/09, ZOdl., EU:T:2012:332, točka 283).

126 Poleg tega je treba za presojo, ali hčerinska družba samostojno odloča o svojem ravnanju na trgu, upoštevati vse ustrezne dejavnike v zvezi s poslovnimi, organizacijskimi in pravnimi povezavami med to hčerinsko in matično družbo, ti pa se lahko razlikujejo od primera do primera in jih torej ni mogoče taksativno našteti (sodba z dne 10. septembra 2009, Akzo Nobel in drugi/Komisija, C-97/08 P, ZOdl., EU:C:2009:536 točka 74).

127 Ta presoja se ne sme omejiti zgolj na elemente, ki se nanašajo na poslovno politiko hčerinske družbe v ožjem smislu, kot je distribucijska ali cenovna strategija. Domneve o dejanskem izvajanju odločilnega vpliva predvsem ni mogoče ovreči s samim dokazovanjem, da hčerinska družba sama vodi te posebne vidike svoje poslovne politike, ne da bi v zvezi s tem prejemala navodila (glej sodbo z dne 16. junija 2011, FMC/Komisija, T-197/06, ZOdl., EU:T:2011:282, točka 105 in navedena sodna praksa).

128 Prav tako glede na to, da se samostojnost hčerinske družbe ne presoja samo ob upoštevanju vidikov operativnega vodenja podjetja, dejstvo, da hčerinska družba v korist matične družbe nikoli ni uvedla posebne politike informiranja na zadevnem trgu, ne zadostuje za dokazovanje njene samostojnosti (zgoraj v točki 127 navedena sodba FMC/Komisija, EU:T:2011:282, točka 145).

129 Poleg tega to, da iz dokazov v spisu ni razvidno, da je matična družba hčerinski družbi dajala navodila, ne dokazuje, da ta navodila niso obstajala (glej sodbo z dne 7. junija 2011, Arkema France in drugi/Komisija, T-217/06, ZOdl., EU:T:2011:251, točka 118 in navedena sodna praksa).

130 Poleg tega se za pripisovanje odgovornosti za kršitev, ki jo je storila hčerinska družba, matični družbi ne zahteva dokaz, da matična družba vpliva na politiko hčerinske družbe na posebnem področju, ki je predmet kršitve (zgoraj v točki 125 navedena sodba Shell Petroleum in drugi/Komisija, EU:T:2011:355, točka 70 in sodba z dne 13. julija 2011, Eni/Komisija, T-39/07, ZOdl., EU:T:2011:356, točka 97).

131 Poleg tega je matično družbo mogoče šteti za odgovorno za kršitev, ki jo je storila hčerinska družba, čeprav so v skupini številne upravljavske družbe (sodbi z dne 20. aprila 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij in drugi/Komisija, od T-305/94 do T-307/94, od T-313/94 do T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 in T-335/94, Recueil, EU:T:1999:80, točka 989 in z dne 27. septembra 2012, Shell Petroleum in drugi/Komisija, T-343/06, ZOdl., EU:T:2012:478, točka 52).

132 Poleg tega mora biti v skladu z ustaljeno sodno prakso obrazložitev, ki se zahteva v členu 296 ES, prilagojena vrsti obravnavanega akta ter jasno in nedvoumno izražati sklepanje institucije, ki je akt izdala, tako da se lahko stranke seznanijo z utemeljitvijo sprejetega ukrepa in lahko pristojno sodišče opravi nadzor. Obveznost obrazložitve je treba presojati glede na okoliščine obravnavane zadeve, zlasti vsebino akta, naravo navedenih tožbenih razlogov in interes za obrazložitev, ki ga lahko imajo naslovniki ali druge osebe, ki jih akt neposredno in posamično zadeva. Ne zahteva se, da obrazložitev vsebuje vse upoštevne dejanske in pravne elemente, saj je treba vprašanje, ali obrazložitev akta izpolnjuje zahteve iz člena 296 PDEU, presojati tako glede na njegovo besedilo kot tudi glede na

njegovo sobesedilo in celoto pravnih pravil, ki urejajo zadevno področje (sodbe z dne 2. aprila 1998, Komisija/Sytraval in Brink's France, C-367/95 P, Recueil, EU:C:1998:154, točka 63; z dne 30. septembra 2003, Nemčija/Komisija, C-301/96, Recueil, EU:C:2003:509, točka 87 in z dne 22. junija 2004, Portugalska/Komisija, C-42/01, ZOdl., EU:C:2004:379, točka 66).

133 Glede načela sorazmernosti je treba spomniti, da v skladu s sodno prakso Sodišča zahteva, da ravnanja institucij Unije ne prestopijo okvirov tistega, kar je primerno in potrebno za uresničitev legitimnih ciljev, ki se jih uresničuje z zadevno ureditvijo, pri čemer je treba takrat, ko je mogoča izbira med več primernimi ukrepi, uporabiti tistega, ki je najmanj omejujoč, povzročene neugodnosti pa ne smejo biti čezmerne glede na zastavljene cilje (glej sodbo z dne 17. oktobra 2013, Schaible, C-101/12, ZOdl., EU:C:2013:661, točka 29 in navedena sodna praksa).

– Utemeljenost tretjega tožbenega razloga

134 Družba Hit Groep, ki ne prereka tega, da je imela kapital svoje hčerinske družbe Nedri v stoodstotni lasti, v bistvu trdi, da glede na to, da je bila sama holding, Komisija na podlagi njenega stoodstotnega lastništva kapitala ene od hčerinskih družb ne more sklepati, da je nanjo odločilno vplivala.

135 Komisija mora namreč predložiti dokaz za tak vpliv, česar ni storila, dopolnilni elementi, na katere se je oprla, pa ne omogočajo takšnega sklepanja.

136 Tožeča stranka na drugi strani trdi, da je sama ovrgla domnevo dejanskega izvajanja odločilnega vpliva.

137 To argumentacijo je vsekakor treba zavrniti.

138 Ker je bila družba Hit Groep v obdobju kršitve, ki se ji očita, stoodstotna lastnica kapitala svoje hčerinske družbe, je Komisija smela uveljavljati domnevo dejanskega izvajanja odločilnega vpliva in ji v zvezi s tem ni bilo treba predložiti drugih dokazov (glej zgoraj v točki 117 navedeno sodbo Elf Aquitaine/Komisija, EU:C:2011:620, točka 63 in navedena sodna praksa).

139 Iz tega izhaja, da neupoštevnost dodatnih dokazov, ki jih je podala Komisija (in sicer navodil iz maja 1994, obstoja in vplivanja usmerjevalne skupine ter izjav družbe Nedri), tudi če bi bila dokazana, ne bi vplivala na odgovornost tožeče stranke, saj domneva dejanskega izvajanja odločilnega vpliva zadostuje za uveljavljanje odgovornosti družbe Hit Groep, razen če lahko ta navedeno domnevo ovrže, česar pa nikakor ni storila.

140 To, da je družba Hit Groep holding, in to celo nedejaven, namreč ne zadostuje za ovržbo domneve dejanskega izvajanja odločilnega vpliva (glej v tem smislu zgoraj v točki 125 navedene sodbe Schunk in Schunk Kohlenstoff-Technik/Komisija, EU:T:2008:415, točka 63; Shell Petroleum in drugi/Komisija, EU:T:2011:355, točka 70 in navedena sodna praksa in E.ON Ruhrgas in E.ON/Komisija, EU:T:2012:332, točka 283), niti za to ne velja nobeno obrnjeno dokazno breme, kot to napačno trdi družba Hit Groep.

141 Glede tega je dejstvo, da se je matična družba omejila na upravljanje svojih deležev, ob upoštevanju njene pravne oblike in njenega statutarnega cilja nepomembno (glej v tem smislu zgoraj v točki 125 navedeno sodbo Schunk in Schunk Kohlenstoff-Technik/Komisija, EU:T:2008:415, točka 70 in zgoraj v točki 127 navedeno sodbo FMC/Komisija, EU:T:2011:282, točka 130). Poleg tega se za pripisovanje kršitvenega ravnanja družbe Nedri njeni matični družbi ne zahteva dokaz, da je družba Hit Groep vplivala na politiko svoje hčerinske družbe na posebnem področju, na katerem je nastala kršitev (glej v tem smislu zgoraj v točki 125 navedeno sodbo Shell Petroleum in drugi/Komisija, EU:T:2011:355, točka 70 in zgoraj v točki 130 navedeno sodbo Eni/Komisija, EU:T:2011:356, točka 97).

142 Iz tega izhaja, da to, da matična družba ni bila sama dejavna v sektorju jekla za prednapenjanje, prav tako ne zadostuje za ovržbo domneve dejanskega izvajanja odločujočega vpliva, zaradi česar je treba argumentacijo družbe Hit Groep glede tega zavrniti.

143 Poleg tega je treba zavrniti tudi argumentacijo družbe Hit Groep, da naj bi iz teka poslovanja izhajalo, da ni vplivala na hčerinsko družbo.

144 Domneve dejanskega izvajanja odločilnega vpliva namreč ni mogoče ovreči s samim prikazom, da je družba Nedri vodila svojo poslovno politiko v ožjem smislu, kot je distribucijska ali cenovna strategija, ne da bi v zvezi s tem prejela navodila družbe Hit Groep. Iz tega izhaja, da samostojnosti hčerinske družbe prav tako ni mogoče dokazati s samim prikazom, da je samostojno upravljala posebne vidike svoje politike v zvezi s trženjem proizvodov, na katere se nanaša kršitev.

145 Prav tako je glede na to, da se samostojnost družbe Nedri ne presoja samo z vidika operativnega vodenja podjetja, to, da ni hčerinska družba v korist matične družbe nikoli uvedla posebne politike informiranja na zadevnem trgu, ne zadostuje za dokazovanje njene samostojnosti (glej v tem smislu zgoraj v točki 127 navedeno sodbo FMC/Komisija, EU:T:2011:282, točke 105 in naslednje in navedena sodna praksa).

146 Zato nobeden od elementov, ki jih navaja družba Hit Groep, ne more ovreči domneve dejanskega izvajanja odločilnega vpliva in je treba tretji tožbeni razlog zavrniti.

– Utemeljenost prvega in drugega tožbenega razloga

147 Ker se v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča, navedeno v točki 119 zgoraj, ne zahteva dokazovanje osebne vpletenosti matične družbe pri kršitvi, da bi se nanjo naslovil sklep o naložitvi globe zaradi storitve navedene kršitve, argumentacije družbe Hit Groep, da ji ni mogoče pripisati kršitve, saj ni sama ne storilka kršitve ne sostorilka, ni mogoče sprejeti.

148 Komisiji zato ni bilo treba posebej obrazložiti izpodbijanega sklepa glede pripisovanja kršitve družbi Hit Groep kot matični družbi družbe Nedri.

149 Prvi tožbeni razlog je zato treba v celoti zavrniti.

150 Glede drugega tožbenega razloga je treba navesti, da se zaradi učinkovitega izvajanja pravil o konkurenci lahko izkaže za potrebno, da se omejevalni sporazum izjemoma ne pripiše prvotnemu, ampak novemu upravljavcu podjetja, ki sodeluje pri omejevalnem sporazumu, če je tega mogoče dejansko šteti za naslednika prvotnega upravljavca, to je, če nadaljuje upravljanje podjetja, ki sodeluje pri omejevalnem sporazumu (glej v tem smislu zgoraj v točki 117 navedene sklepne predloge generalne pravobranilke Kokott v zadevi ETI in drugi, EU:C:2007:404, točki 75 in 76). Če namreč ni predvidena nobena možnost za naložitev kazni subjektu, ki ni tisti, ki je storil kršitev, bi se podjetja lahko izognila sankcijam na podlagi samega dejstva, da se je zaradi prestrukturiranja, prenosa ali drugih pravnih ali organizacijskih sprememb spremenila njihova istovetnost (glej v tem smislu zgoraj v točki 98 navedeno sodbo ETI in drugi, EU:C:2007:775, točka 41).

151 Tako je Sodišče štelo, da se tako imenovano merilo „gospodarske kontinuitete“ uporabi le v primeru, da je pravna oseba, ki je pristojna za upravljanje podjetja, pravno prenehala obstajati po storitvi kršitve (sodbi z dne 8. julija 1999, Komisija/Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Recueil, EU:C:1999:356, točka 145 in z dne 20. marca 2002, HFB in drugi/Komisija, T-9/99, Recueil, EU:T:2002:70, točka 104) ali v primeru notranjih prestrukturiranj v podjetju, če prvotni upravljavec ne preneha nujno pravno obstajati, vendar ne opravlja več gospodarske dejavnosti na zadevnem trgu in ob upoštevanju strukturnih povezav med prvotnim in novim upravljavcem podjetja (glej v tem smislu

sodbo z dne 7. januarja 2004, Aalborg Portland in drugi/Komisija, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P in C-219/00 P, Recueil, EU:C:2004:6, točka 359 ter zgoraj v točki 117 navedeno sodbo ETI in drugi, EU:C:2007:775, točka 41).

152 Vendar je treba ugotoviti, kot je navedla Komisija, da za družbo Hit Groep ne velja nobeden od primerov, ki ju je navedlo Sodišče.

153 Ne družba Nedri ne družba Hit Groep namreč nista prenehali obstajati – čeprav nista več članici iste skupine – in ni bilo notranjega prestrukturiranja, v okviru katerega bi družba Hit Groep imela strukturne povezave s prevzemniki.

154 Iz tega izhaja, da se merilo poslovne kontinuitete, ki bi upravičilo pripisovanje kršitve edini hčerinski družbi, v tem primeru ne more uporabiti in da se družba Hit Groep ne more sklicevati na to sodno prakso, da bi nasprotovala temu, da se ji pripiše solidarna odgovornost za kršitev, ki jo je storila družba Nedri, medtem ko jo je imela v stoodstotni lasti.

155 Komisija poleg tega pravilno opominja, da ima sankcija za kršitev konkurenčnega prava in z njo povezana globa tako odvračilen kot represiven učinek in da se sankcija še naprej nalaga matični družbi, čeprav je ta – kot v obravnavani zadevi – res omejila svojo poslovno dejavnost, vendar pravno obstaja, kar še vedno omogoča sankcioniranje.

156 Argumentacije družbe Hit glede neučinkovitosti sankcije, ki ji je bila naložena, torej ni mogoče sprejeti. Sankcioniranje družbe Hit Groep samo po sebi nikakor ni nesorazmerno niti v nasprotju s ciljem člena 101 PDEU.

157 Nazadnje, po mnenju tožeče stranke iz sodbe z dne 24. marca 2011 v zadevi Pegler/Komisija (T-386/06, ZOdl., EU:T:2011:115) izhaja, da Komisija zneska globe, ki ga naloži hčerinski družbi, ne more določiti na podlagi prometa njene nekdanje matične družbe, če je bila družba ob sprejetju sklepa razdeljena, saj promet nekdanje matične družbe ne odraža več dejanske gospodarske moči tega podjetja.

158 Po mnenju družbe Hit Groep iz tega izhaja, da bi morala Komisija znesek globe določiti tako, da bi ta odražal dejansko gospodarsko moč tožeče stranke, ki je bila ob upoštevanju njenega omejenega prometa in neobstoja poslovne dejavnosti enaka nič, zaradi česar bi morala Komisija sankcionirati le družbo Nedri.

159 Tej argumentaciji, glede katere je treba navesti, da je bila kot taka prvič podana v repliki (točka 2.14) – nikakor ni mogoče ugoditi.

160 Na eni strani se točka 133 zgoraj v točki 157 navedene sodbe Pegler/Komisija, (EU:T:2011:115), na katero se sklicuje tožeča stranka, nanaša na pravni in dejanski položaj, ki je drugačen od položaja družb Nedri in Hit Groep. Nanaša se namreč na uporabo točke 1.A, četrta in peta alinea, Smernic o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 15(2) Uredbe št. 17 in člena 65(5) Pogodbe ESPJ (UL 1998, C 9, str. 3) v zvezi s povečanjem globe zaradi odvračilnega namena.

161 Na drugi strani v skladu s sodno prakso res velja, da le če se izkaže, da je več naslovnikov odločbe o naložitvi globe del podjetja v smislu gospodarskega subjekta, odgovornega za kršitev, ki se kaznuje, in to tudi na dan sprejetja te odločbe, se lahko v skladu s sodno prakso zgornja meja izračuna na podlagi skupnega prometa tega podjetja, to je vseh njegovih delov. Če pa je navedeni gospodarski subjekt medtem razpadel, ima vsak naslovnik odločbe pravico, da se zadevna zgornja meja določi posamično zanj (sodba z dne 15. junija 2005, Tokai Carbon in drugi/Komisija, T-71/03, T-74/03, T-87/03 in T-91/03, EU:T:2005:220, točka 390).

162 Komisija pa je 10-odstotno zgornjo mejo izračunala zgolj na podlagi prometa družbe Hit Groep, ki ob sprejetju izpodbijanega sklepa ni bila več del podjetja z družbo Nedri.

163 Če želi tožeča stranka z argumentacijo izpodbijati referenčno leto, ki ga je upoštevala Komisija, je treba navesti, da je ta argumentacija pomešana s prvim delom četrtega tožbenega razloga, ki se nanaša prav na to vprašanje in na katerega je treba napotiti.

164 Ta očitek je zato treba zavrniti kot neutemeljen, ne da bi se bilo treba izreči o njegovi dopustnosti.

165 Drugi tožbeni razlog je zato treba v celoti zavrniti.

Četrti tožbeni razlog: različne napake v elementih, ki so se upoštevali pri določitvi zneska globe, naložene družbi Hit Groep

Prvi del: Komisija je kršila člen 23(2) Uredbe št. 1/2003 ter načeli sorazmernosti in dobrega upravljanja, ker je napačno upoštevala promet družbe Hit Groep iz leta 2003

– Trditve strank

166 Družba Hit Groep v bistvu navaja, da se je Komisija napačno oprla na sodno prakso iz sodbe z dne 7. junija 2007, Britannia Alloys & Chemicals/Komisija (C-76/06 P, ZOdl., EU:C:2007:326), ki se nanaša na položaj, v katerem podjetje ni opravljalo nobene dejavnosti in ni imelo nobenega prometa v poslovnem letu pred sprejetjem izpodbijanega sklepa, ko se je v njenem primeru oprla na promet iz leta 2003, ki je za navedeno poslovno leto znašal 69.345.000 EUR, ne pa na promet, ki ga je imela leta 2009 in je znašal 152.257 EUR.

167 Družba Hit Groep meni, da je v zvezi s tem treba upoštevati njeno naravo holdinga, katerega običajna dejavnost je zbirati deleže, jih hraniti, prejemati obresti in prodajati te deleže. Njen položaj naj bi bil glede tega drugačen od položaja, ki je prevladoval v zadevi, v kateri je bila izdana zgoraj v točki 166 navedena sodba Britannia Alloys & Chemicals/Komisija, (EU:C:2007:326), v kateri družba ni bila holding, ampak družba, ki posluje.

168 Po mnenju tožeče stranke se namreč promet holdinga razvija vzporedno z njegovo finančno dejavnostjo in je treba ohranjanje precej omejenih finančnih rezerv in minimalni promet v več letih šteti za običajno opravljanje dejavnosti holdinga.

169 Družba Hit Groep navaja, da se njen položaj razlikuje tudi od položaja, ki je prevladoval v zadevi, v kateri je bila izdana zgoraj v točki 166 navedena sodba Britannia Alloys & Chemicals/Komisija (EU:C:2007:326), saj gre v njenem primeru – drugače od primera v navedeni zadevi – za skoraj 7-letno obdobje, v katerem je bila njena dejavnost resda manj obsežna, a jo je vendarle treba šteti za njeno običajno dejavnost.

170 Zato naj bi Komisija ravnala napačno, ker je odstopila od člena 23(2) Uredbe št. 1/2003.

171 Poleg tega po njenem mnenju iz zgoraj v točki 166 navedene sodbe Britannia Alloys & Chemicals/Komisija (EU:C:2007:326) izhaja, da je cilj 10-odstotne zgornje meje, določen v členu 23(2) Uredbe št. 1/2003, izogniti se temu, da bi bila globa nesorazmerna z velikostjo podjetja, in da predpostavlja, da je zadevno podjetje opravljalo poslovno dejavnost takrat, ko mu je bila globa naložena.

172 Po mnenju družbe Hit Groep iz tega izhaja, da bi morala Komisija preveriti sorazmernost globe, česar ni naredila kljub temu, da je imela vse potrebne dokaze v zvezi s tem, s tem pa je kršila načeli sorazmernosti in dobrega upravljanja.

173 Komisija tej argumentaciji ugovarja.

– Presoja Splošnega sodišča

174 V skladu s členom 23(2) Uredbe št. 1/2003 lahko Komisija podjetjem in podjetniškem združenjem z odločbo naloži globe, kadar naklepno ali iz malomarnosti kršijo člen101 PDEU ali člen 102 PDEU. Za vsako podjetje ali podjetniško združenje, udeleženo pri kršitvi, globa ne presega 10 % njegovega celotnega prometa v predhodnem poslovnem letu.

175 Sodišče je pojasnilo, da je namen zgornje meje prometa, določene v členu 23(2) Uredbe št. 1/2003, izogniti se temu, da bi bile globe, ki jih naloži Komisija, nesorazmerne z velikostjo zadevnega podjetja (zgoraj v točki 166 navedena sodba Britannia Alloys & Chemicals/Komisija, EU:C:2007:326, točka 24).

176 Gre torej za zgornjo mejo, ki se enotno uporablja za vsa podjetja in je predpisana glede na velikost vsakega od njih, njen cilj pa je ločen in neodvisen od cilja meril teže in trajanja kršitve. Edina možna posledica te zgornje meje je ta, da je znesek globe, izračunan na podlagi meril, omejen na najvišjo dovoljeno višino. Njena uporaba implicira, da zadevno podjetje ne plača globe, ki jo načeloma dolguje na podlagi presoje, ki temelji na navedenih merilih (sodba z dne 28. junija 2005, Dansk Rørindustri in drugi/Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P in C-213/02 P, ZOdl., EU:C:2005:408, točke od 281 do 283).

177 Z drugimi besedami, cilj 10-odstotne zgornje meje prometa vsakega podjetja, ki je sodelovalo pri kršitvi, določene v členu 23(2), je med drugim izognitev temu, da bi naložitev globe v znesku, višjem od te zgornje meje, presegla plačilno sposobnost navedenega podjetja na dan, ko Komisija ugotovi, da je odgovorno za kršitev, in mu naloži denarno kazen (sodba z dne 4. septembra 2014, YKK in drugi/Komisija, C-408/12 P, ZOdl., EU:C:2014:2153, točka 63).

178 Pojem „predhodno poslovno leto“ v smislu člena 23(2), drugi pododstavek, Uredbe št. 1/2003 se načeloma nanaša na zadnje polno poslovno leto zadevnega podjetja na dan sprejetja sklepa (sodba z dne 28. aprila 2010, Gütermann in Zwicky/Komisija, T-456/05 in T-457/05, ZOdl., EU:T:2010:168, točka 80; glej zlasti v tem smislu zgoraj v točki 166 navedeno sodbo Britannia Alloys & Chemicals/Komisija, EU:C:2007:326, točka 32).

179 Tako iz ciljev sistema, katerega del je člen 23(2), drugi pododstavek, Uredbe št. 1/2003, kot iz sodne prakse, navedene v točki 166 zgoraj, je razvidno, da uporaba zgornje meje 10 % na eni strani predvideva, da ima Komisija na voljo podatke o prometu za zadnje poslovno leto pred sprejetjem odločbe, ter na drugi strani, da se ti podatki nanašajo na celotno poslovno leto običajne gospodarske dejavnosti v obdobju dvanajstih mesecev (sodba z dne 29. novembra 2005, Britannia Alloys & Chemicals/Komisija, T-33/02, ZOdl., EU:T:2005:428, točka 38 in zgoraj v točki 178 navedena sodba Gütermann in Zwicky/Komisija, EU:T:2010:168, točka 95).

180 Čeprav iz zgoraj v točki 166 navedene sodbe Britannia Alloys & Chemicals/Komisija (EU:C:2007:326, točka 32) izhaja, da mora Komisija za izračun zgornje meje globe, določene v členu 23(2) Uredbe št. 1/2003, načeloma upoštevati promet, ki ga je zadevno podjetje ustvarilo v zadnjem polnem poslovnem letu pred dnem sprejetja sklepa o naložitvi globe, iz sobesedila in ciljev, ki se uresničujejo z ureditvijo, katere del je navedena določba, izhaja, da kadar promet zadnjega poslovnega leta, ki je predhodno sprejetju sklepa Komisije, ni polno poslovno leto običajne poslovne dejavnosti v obdobju dvanajstih mesecev, ne daje nobenega koristnega podatka o dejanskem gospodarskem položaju zadevnega podjetja in ustrezni višini globe, ki naj se mu naloži, saj se navedenega prometa ne sme

upoštevati za določitev višine globe. V zadnjem primeru, ki se zgodi le v izjemnih okoliščinah, mora Komisija za izračun zgornje meje globe uporabiti zadnje polno poslovno leto, ki odraža celotno leto običajnih gospodarskih dejavnosti (sodba z dne 12. decembra 2012, 1. garantovaná/Komisija, T-392/09, EU:T:2012:674, točka 86, potrjena v postopku s pritožbo s sodbo z dne 15. maja 2014, 1. garantovaná/Komisija, C-90/13 P, EU:C:2014:326).

181 V obravnavani zadevi ni sporno, da je družba Hit Groep septembra 2009 Komisiji v odgovor na eno njenih vprašanj sporočila, da je družbo Nedri prenesla 17. januarja 2002, vse svoje ostale deleže pa 1. novembra 2004, in da je zato s tem dnem prenehala vse operativne dejavnosti (priloga A.13 k tožbi, str. 223 in 224). Družba Hit Groep ji je poleg tega sporočila svoj promet za leti 2003 in 2004.

182 Ob upoštevanju sodne prakse, navedene v točkah 179 in 168 zgoraj, je zato treba navesti, da je Komisija pravilno menila, da ker promet v poslovnem letu 2009 ni koristno odražal dejanskega gospodarskega položaja zadevnega podjetja, je bilo za izračun 10-odstotne zgornje meje, določene v členu 23(2), drugi pododstavek, Uredbe št. 1/2003, treba uporabiti promet iz leta 2003, ki je bil zadnje polno poslovno leto običajnega gospodarskega delovanja podjetja v obdobju dvanajstih mesecev.

183 V preostalem je treba zavrniti trditve tožeče stranke glede njenega statusa holdinga in tega, da je ohranjanje razmeroma omejene finančne rezerve minimalnega prometa skozi več let (od leta 2005 do leta 2009) mogoče šteti za običajno opravljanje dejavnosti holdinga, kar naj bi upravičilo uporabo njenega prometa iz leta 2009.

184 Te trditve so namreč v nasprotju z izjavami same tožeče stranke glede prenehanja njenih operativnih dejavnosti leta 2004, ki v resnici potrjujejo, da je bilo „zadnje polno poslovno leto običajne poslovne dejavnosti“ res leto 2003 in ne leto 2009.

185 Tožeča stranka poleg tega opozarja, da je običajna dejavnost holdinga zbirati deleže, jih hraniti, prejemati obresti in prodajati te deleže. Ugotoviti pa je treba, da je vse deleže prodala leta 2004 in da se je po tem letu, kot je dejala sama, omejila na ohranjanje omejene finančne rezerve in minimalnega prometa, kar ne zadostuje za odločilen dokaz o obstoju običajne poslovne dejavnosti navedene družbe (glej v tem smislu zgoraj v točki 179 navedeno sodbo Britannia Alloys & Chemicals/Komisija, EU:T:2005:428, točke 48 in naslednje in zgoraj v točki 178 navedeno sodbo Gütermann in Zwicky/Komisija, EU:T:2010:168, točka 102).

186 Komisija zato ni kršila določb člena 23(2), drugi odstavek, Uredbe št. 1/2003, kot jo razlaga Sodišče.

187 Iz tega sledi, da Komisija s tem, da je za izračun 10-odstotne zgornje meje, določene s členom 23(2) Uredbe št. 1/2003, uporabila poslovno leto 2003, ni kršila ne načela sorazmernosti ne načela dobrega upravljanja, saj je upoštevala zadnje polno poslovno leto običajne gospodarske dejavnosti tožeče stranke v obdobju dvanajstih mesecev, k čemer je bila tudi zavezana.

188 Prvi del tretjega tožbenega razloga je zato treba zavrniti.

Drugi del: to, da bi moralo za družbo Hit Groep veljati znižanje, ki je za družbo Nedri veljalo na podlagi obvestila o prizanesljivosti

– Trditve strank

189 Družba Hit Groep v bistvu meni, da glede na to, da je le solidarno odgovorna za globo, ki je bila njeni nekdanji hčerinski družbi naložena zaradi njene udeležbe pri kršitvi, bi morala biti samodejno upravičena do znižanja zneska globe, ki je za družbo Nedri veljalo na podlagi obvestila o prizanesljivosti, česar ji Komisija – napačno – ni odobrila. Prodaja družbe Nedri v vmesnem času na to ne more vplivati nič bolj kot ta prodaja ne more vplivati na njeno solidarno odgovornost.

190 Navaja tudi, da če ugotovitev odgovornosti za kršitev temelji na pojmu podjetja in je solidarno odgovorna zaradi svojega stoodstotnega lastništva družbe Nedri, je pri določanju zneska globe prav tako treba ugotoviti posledice te odgovornosti. V zvezi s tem izpodbija argumentacijo Komisije, da tak pristop ni združljiv z namenom obvestila o prizanesljivosti, in navaja, da v nasprotju s trditvami Komisije sama ni „drugo podjetje“, glede določitve zneska globe.

191 Poleg tega meni, da se Komisija ne more sklicevati na sodno prakso iz sodbe z dne 30. septembra 2009, Hoechst/Komisija (T-161/05, ZOdl., EU:T:2009:366), ki se ne nanaša na položaj, primerljiv z njenim.

192 Kršitve namreč v obravnavani zadevi nista storili zaporedoma ona in družba Nedri, ampak izključno družba Nedri v obdobju od 1. januarja 1998 do 17. januarja 2002.

193 Družba Hit Groep poleg tega meni, da ji ni mogoče očitati, da ni vložila prošnje za prizanesljivost, saj ni bila z ničemer seznanjena in zato ni imela nobene upoštevne informacije.

194 To, da bi bila z zadevnim postopkom lahko seznanjena leta 2003 in 2004 zaradi zahtev Komisije po informacijah, je glede tega nepomembno, saj je družbo Nedri sama prodala leta 2002, potem pa ni več imela nobene informacije.

195 Komisija izpodbija to argumentacijo.

– Presoja Splošnega sodišča

196 Iz sodne prakse izhaja, da se lahko le podjetju, ki je s Komisijo sodelovalo na podlagi obvestila o prizanesljivosti, na podlagi navedenega obvestila odobri znižanje globe, ki bi bila naložena, če ne bi bilo tega sodelovanja. To znižanje se ne more razširiti na družbo, ki je bila v nekem delu obdobja trajanja zadevne kršitve del gospodarskega subjekta, ki ga je sestavljalo podjetje, vendar takrat, ko je to podjetje sodelovalo s Komisijo, ni bila več del njega. Ob upoštevanju namena obvestila o prizanesljivosti, in sicer spodbujanja odkrivanja ravnanj, ki so v nasprotju s konkurenčnim pravom Unije, in zaradi zagotavljanja učinkovitega izvajanja te pravice, namreč nič ne upravičuje razširitve zmanjšanja globe, priznanega enemu podjetju na podlagi njegovega sodelovanja s Komisijo, na podjetje, ki, čeprav je prej nadzorovalo hčerinsko družbo, vpleteno v zadevno kršitev, samo ni prispevalo k njenemu razkritju (sodba z dne 30. aprila 2014, FLSmidth/Komisija, C-238/12 P, ZOdl., EU:C:2014:284, točki 83 in 85 in zgoraj v točki 191 navedena sodba Hoechst/Komisija, EU:T:2009:366, točka 76).

197 V obravnavani zadevi družba Hit Groep takrat, ko je družba Nedri zahtevala ugodnosti na podlagi obvestila o ugodni obravnavi, te družbe ni več imela v lasti in ni prispevala k razkritju kršitve. Tožeča stranka namreč sama navaja, da ni bila o ničemer obveščena in zato tudi ni imela nobene upoštevne informacije, ki bi jo lahko razkrila Komisiji.

198 Zato ne more biti upravičena do znižanja zneska globe, ki ga je bila deležna družba Nedri.

199 V preostalem je treba spomniti, da se je družba Hit Groep pravilno (glej točki 119 in 147 zgoraj) štela za odgovorno za kršitev med 1. januarjem 1998 in 17. januarjem 2002 zaradi odločilnega vplivanja nad svojo hčerinsko družbo, kot izhaja iz člena 1, točka 9(b), izpodbijanega sklepa. Obe družbi, ki sta v smislu konkurenčnega prava sestavljali eno podjetje, sta se nato šteli za solidarno odgovorni za del globe, ki jima je bila naložena.

200 Argumentacija družbe Hit Groep, da je le družba Nedri storila kršitev, sama pa je le solidarno odgovorna, izhaja torej iz napačne razlage izpodbijanega sklepa.

201 Zato je treba zavrniti drugi del četrtega tožbenega razloga.

Tretji del četrtega tožbenega razloga: na eni strani to, da se družba Hit Groep, solidarno odgovorna za plačilo globe, naložene družbi Nedri, *prorata temporis* ne bi smela šteti za odgovorno za več kot del globe, ki je bila naložena družbi Nedri, in na drugi strani to, da je Komisija napačno opravila izračun, ločen od zneska globe, naložene družbi Hit Groep; in četrti del četrtega tožbenega razloga: kršitev načel sorazmernosti in enakega obravnavanja

– Trditve strank

202 Družba Hit Groep v bistvu navaja, da se je štela za odgovorno le kot matična družba družbe Nedri in ne na podlagi kršitve člena 101 TFUE, ki bi jo sama storila. Meni namreč, da iz izpodbijanega sklepa izhaja, da se je Komisija omejila in jo štela za odgovorno za plačilo globe, naložene družbi Nedri, za obdobje od 1. januarja 1998 do 17. januarja 2002.

203 Družba Hit Groep meni, da je to, da se ji naloži višja globa, kot je bila naložena družbi Nedri, v nasprotju s to presojo, saj v skladu s sodbo z dne 24. marca 2011, Tomkins/Komisija (T-382/06, ZOdl., EU:T:2011:112) njena odgovornost ne more preseči odgovornosti družbe Nedri.

204 Po mnenju tožeče stranke bi ji namreč moralo biti solidarno naloženih 48 dvestoosemdesetin globe, naložene družbi Nedri, to je *prorata temporis*. Takšen sorazmeren izračun bi bil namreč v skladu s sodno prakso (zgoraj v točki 126 navedena sodba Akzo Nobel in drugi/Komisija, EU:C:2009:536). Globa, ki ji je naložena, zato ni sorazmerna.

205 Tožeča stranka navaja, da se Komisija v utemeljitev svojega stališča resda opira na različne sodbe Sodišča in Splošnega sodišča (sodbi z dne 16. novembra 2000, Stora Kopparbergs Bergslags/Komisija, C-286/98 P, Recueil, EU:C:2000:630 in Cascades/Komisija, C-279/98 P, Recueil, EU:C:2000:626; sodba z dne 17. decembra 1991, Enichem Anic/Komisija, T-6/89, Recueil, EU:T:1991:74 in zgoraj v točki 151 navedena sodba HFB in drugi/Komisija, EU:T:2002:70), da pa je ta sodna praksa po njenem mnenju neupoštevna, saj je bila matična družba v teh zadevah sostorilka kršitve, kar je drugače od njenega položaja.

206 Družba Hit Groep poleg tega v bistvu trdi, da uporaba 10-odstotne zgornje meje prometa v obravnavani zadevi ne zadostuje za naložitev sorazmernega zneska globe in da bi bilo treba trajanje njene osebne odgovornosti upoštevati po uporabi te zgornje meje. V zvezi s tem pojasnjuje, da je v sodbi z dne 3. marca 2011, Siemens in VA Tech Transmission & Distribution/Komisija (od T-122/07 do T-124/07, ZOdl., EU:T:2011:70) potrjeno, da se izračun zneska globe ne konča z uporabo 10-odstotne zgornje meje in da ima Komisija v tej fazi še vedno obveznost, da končni znesek glob presodi na podlagi načela sorazmernosti.

207 Družba Hit Groep navaja, da je namreč globa, ki ji je bila naložena in se nanaša na kršitev, ki je trajala štiri leta, za 27 % višja od globe, ki je bila naložena družbi Nedri, za katero se je uporabilo kršitveno obdobje 18 let in 8 mesecev.

208 Po njenem mnenju sama uporaba 10-odstotne zgornje meje ne zadostuje za popravo ali odpravo diskriminacije med njo in družbo Nedri.

209 Komisija bi ta popravek lahko uporabila v okviru presoje plačilne sposobnosti družbe Hit Groep, poleg te možnosti pa je imela tudi možnost odpraviti to težavo z uporabo načela sorazmernosti in načela enakega obravnavanja.

210 Komisija izpodbija to argumentacijo.

– Presoja Splošnega sodišča

211 Prvič, družba Hit Groep se je pravilno štela za odgovorno za storitev kršitve od 1. januarja 1998 do 17. januarja 2002 zaradi odločujočega vplivanja na svojo hčerinsko družbo, kot je razvidno iz člena 1(9)(b) izpodbijanega sklepa. Obe družbi, ki v smislu konkurenčnega prava pomenita eno podjetje, sta se nato šteli za solidarno odgovorni za globo v višini 5.056.500 EUR, pri čemer je bila družbi Hit Groep poleg tega za njen del naložena globa v višini 1.877.500 EUR.

212 Iz razlogov, navedenih v točkah 146 in 187 zgoraj, je treba zavrniti argumentacijo družbe Hit Groep, da je le družba Nedri storila kršitev, sama pa je le solidarno odgovorna, saj ta argumentacija izhaja iz napačne razlage izpodbijanega sklepa.

213 Drugič, res je bilo presojeno, da se odgovornost matične družbe, kadar ta dejansko ni sodelovala pri omejevalnem sporazumu in njena odgovornost temelji zgolj na udeležbi hčerinske družbe v navedenem omejevalnem sporazumu, presoja povsem kot izpeljana in postranska ter zato odvisna od odgovornosti hčerinske družbe in zato ne more presegati odgovornosti hčerinske družbe (zgoraj v točki 203 navedena sodba Tomkins/Komisija, EU:T:2011:112, točka 38, potrjena v postopku s pritožbo s sodbo z dne 22. januarja 2013, Komisija/Tomkins, C-286/11 P, ZOdl., EU:C:2013:29, točka 39).

214 Vendar ta sodna praksa ne vpliva na to, da se v primeru, da gre za dve ločeni pravni osebi, kot sta matična in njena hčerinska družba, ki na dan sprejetja sklepa, s katerim jima je naložena globa, nista več podjetje v smislu člena 101 PDEU, pri izračunu zneska globe upoštevajo elementi, ki so značilni za vsako od njiju.

215 Zato v primeru, da dve ločeni pravni osebi, kot sta matična družba in njena hčerinska družba, ne tvorita več enega podjetja v smislu člena 101 PDEU na dan sprejetja odločbe, s katero jima je bila naložena globa zaradi kršitve pravil o konkurenci, ima vsaka od njiju pravico, da se zanjo posamično uporabi 10-odstotna zgornja meja prometa (sodba z dne 26. novembra 2013, Kendrion/Komisija, C-50/12 P, Rec, EU:C:2013:771, točka 57).

216 Enako velja glede morebitnega obvestila o prizanesljivosti, ki ga ne more zahtevati družba, ki je bila med trajanjem zadevne kršitve del gospodarske enote, ki je tvorila podjetje, ni pa bila več njen del takrat, ko je ta sodelovala s Komisijo (glej sodno prakso, navedeno v točki 196 zgoraj).

217 Tretjič, ugotoviti je treba, da je Komisija v obravnavani zadevi najprej določila osnovni znesek globe (oddelek 19.1 izpodbijanega sklepa). V okviru tega je menila, da je treba uporabiti ločeno kršitveno obdobje za družbo Nedri (18 let in 8 mesecev) in družbo Hit Groep (4 leta) (točka 956 obrazložitve izpodbijanega sklepa).

218 Na podlagi tega je štela, da je treba družbi Nedri naložiti globo v višini 113.000.000 EUR, družbi Hit Groep pa v višini 29.000.000 (točka 963 obrazložitve izpodbijanega sklepa v različici iz prvega sklepa o spremembi).

219 Ker ni bilo niti obteževalnih niti olajševalnih okoliščin, je nato štela, da znesek glob ostane 113.000.000 EUR za družbo Nedri in 29.000.000 za družbo Hit Groep (točka 1057 obrazložitve izpodbijanega sklepa v različici iz prvega sklepa o spremembi).

220 Nato je pravilno uporabila 10-odstotno zgornjo mejo prometa vsake od družb (točka 1060 obrazložitve izpodbijanega sklepa; glej tudi sodno prakso, navedeno v točki 215 zgoraj).

221 Tako je štela, da je znesek globe, ki jo je treba naložiti družbi Nedri, 6.742.000 EUR (to je 10 % prometa družbe Nedri v letu 2009), znesek globe, ki jo je treba naložiti družbi Hit Groep, pa 6.934.000 EUR, to je 10 % prometa družbe Hit Groep v letu 2003 (točka 1071 obrazložitve izpodbijanega sklepa v različici iz prvega sklepa o spremembi).

222 Nato je pravilno znižala znesek globe, naložene družbi Nedri, za 25 % iz naslova njenega sodelovanja, kar je znižanje, ki ga tožeča stranka ne more uveljavljati (točka 1087 obrazložitve izpodbijanega sklepa; glej tudi sodno prakso, navedeno v točki 196 zgoraj).

223 Na podlagi tega je štela, da je znesek globe, ki jo je treba naložiti družbi Nedri, 5.056.000 EUR in da je znesek globe, ki jo je treba naložiti družbi Hit Groep, 6.934.000 EUR (točka 1057 obrazložitve izpodbijanega sklepa), družbi Hit Groep in Nedri pa sta za plačilo prve globe solidarno odgovorni za znesek 5.056.000 EUR (člen 2 izpodbijanega sklepa).

224 Družba Hit Groep v bistvu meni, da znesek naložene ji globe, ki je višji od zneska globe, ki je bil naložen družbi Nedri, napačno odraža trajanje kršitve, in sicer 18 let in 8 mesecev za družbo Nedri ter samo 4 leta za družbo Hit Groep.

225 Vendar je treba upoštevati to, da je končni znesek glob, naloženih tema družbama, na eni strani rezultat omejitve zaradi uporabe 10-odstotne zgornje meje njunega prometa (zgoraj v točki 215 navedena sodba Kendrion/Komisija, EU:C:2013:771, točki 57 in 58) in na drugi znižanja zneska globe, naložene družbe Nedri iz naslova prizanesljivosti.

226 Preden se je namreč uporabila ta zgornja meja, je bilo v globi, ki bi morala biti naložena vsaki od družb, skrbno upoštevano trajanje odgovornosti posamezne družbe in različna referenčna leta v zvezi s prometom, ki jih je treba upoštevati pri uporabi 10-odstotne zgornje meje.

227 Komisija je torej upoštevala načelo enakega obravnavanja, saj so bile skrbno upoštevane razlike med položajema obeh družb (glej v tem smislu zgoraj v točki 176 navedeno sodbo Dansk Rørindustri in drugi/Komisija, EU:C:2005:408, točke od 321 do 323).

228 V zvezi s kršitvijo načela sorazmernosti je treba navesti, da poleg tega, da je Komisija trajanje kršitvenega obdobja vsake od družb upoštevala tako, da je zagotovila sorazmernost sankcije, ki jima jo je naložila, ta kršitev ne more izhajati iz samega zatrjevanja razlike v končnih zneskih glob, naloženih obema družbama (glej v tem smislu sodbo z dne 4. julija 2006, Hoek Loos/Komisija, T-304/02, ZOdl., EU:T:2006:184, točki 85 in 86).

229 Zato je treba zavrniti tretji in četrti del četrtega tožbenega razloga, s tem pa tudi četrti tožbeni razlog v celoti.

Peti tožbeni razlog, podan podredno: kršitev razumnega roka s strani Komisije

Trditve strank

230 Družba Hit Groep trdi, da je spoštovanje razumnega roka v upravnih postopkih na področju konkurence splošno pravno načelo.

231 Dodaja, da prekoračitev razumnega roka lahko povzroči razglasitev ničnosti končnega sklepa, če pa je ta možnost izključena, se lahko znesek globe zniža iz naslova pravičnosti ali zaradi zagotovitve pravičnega nadomestila.

232 Družba Hit Groep spominja, da je razumnost roka treba presojati na podlagi okoliščin posamezne zadeve, zlasti ob upoštevanju konteksta, ravnanja strank med postopkom, zapletenosti zadeve in interesa zadevnih strank v zadevi. Opozarja tudi, da rok začne teči na dan prvega ukrepa preiskave Komisije in močno vpliva na položaj zadevnih podjetij. Upoštevati je treba tudi povprečni rok v podobnih zadevah.

233 V obravnavani zadevi je od preiskav septembra 2002 do sprejetja končnega sklepa junija 2010 preteklo 94 mesecev. Družba Hit Groep meni, da je ta rok še toliko bolj nerazumen, ker zadeva temelji na prijavah zaradi prizanesljivosti, ki so Komisiji omogočile dokazati kršitev. Poleg tega ravnanja družbe Hit Groep nikakor niso povzročala zamude v postopku. Komisija pa ni odobrila nobenega znižanja zneska globe iz naslova prekoračitve razumnega roka. Družba Hit Groep zato Splošnemu sodišču predlaga, naj ji takšno znižanje odobri, kolikor se mu zdi primerno.

234 Nazadnje, družba Hit Groep meni, da ji ni treba dokazati, da je bila kršena njena pravica do obrambe, saj se ta zahteva nanaša le na razglasitev ničnosti izpodbijanega sklepa, ona pa je zahtevala le znižanje zneska globe zaradi kršitve razumnega roka.

235 Prav tako meni, da ji ni treba zatrjevati posebnih okoliščin, ki upravičujejo znižanje zneska globe – eventuelno na nič – saj prekoračitev razumnega roka sama po sebi pomeni kršitev člena 6(1) Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane v 4. novembra 1950 v Rimu, in člena 41(1) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah. Ne gre za dodatno znižanje poleg tistega, ki ga je odobrila Komisija. Zato mora Komisija dokazati, da obstajajo posebne okoliščine, ki upravičujejo prekoračitev razumnega roka v obravnavani zadevi.

236 Nazadnje, družba Hit Groep navaja, da je Komisija v preteklih zadevah zaradi primerljive dolžine trajanja upravnega postopka sama znižala znesek globe.

237 Komisija izpodbija to argumentacijo.

Presoja Splošnega sodišča

– Načela

238 Prvič, upoštevanje razumnega roka pri vodenju upravnih postopkov na področju konkurenčne politike pomeni temeljno načelo prava Unije, katerega spoštovanje zagotavljajo sodišča Unije (glej sodbo z dne 19. decembra 2012, Heineken Nederland in Heineken/Komisija, C-452/11 P, EU:C:2012:829, točka 97 in navedena sodna praksa).

239 Načelo razumnega roka v upravnem postopku je bilo potrjeno v členu 41(2) Listine o temeljnih pravicah, v skladu s katerim ima „vsakdo […] pravico, da institucije, organi, uradi in agencije Unije njegove zadeve obravnavajo nepristransko, pravično in v razumnem roku“ (sodba z dne 5. junija 2012, Imperial Chemical Industries/Komisija, T-214/06, ZOdl., EU:T:2012:275, točka 284).

240 Drugič, razumnost trajanja postopka je treba presojati glede na okoliščine posamezne zadeve, še zlasti njenega konteksta, ravnanja strank med postopkom, pomena spora za različna zainteresirana podjetja in zapletenost zadeve (glej v tem smislu zgoraj v točki 131 navedeno sodbo Limburgse Vinyl Maatschappij in drugi/Komisija, EU:T:1999:80, točka 126), po potrebi pa tudi glede na informacije ali dokazila, ki jih Komisija lahko predloži v zvezi s preiskavami, opravljenimi v upravnem postopku.

241 Tretjič, Sodišče je presodilo, da je v upravnem postopku mogoče preizkusiti dve zaporedni obdobji, saj ima vsako od njiju svojo notranjo logiko. Prvo obdobje, ki traja do prejetja obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah, se začne, ko Komisija na podlagi pooblastil zakonodajalca Unije sprejme ukrepe, ki se navezujejo na očitek o storjeni kršitvi, in ji mora omogočiti, da sprejme stališče o nadaljnjem poteku postopka. Drugo obdobje traja od obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah do sprejetja dokončne odločitve. Komisiji mora omogočiti, da se dokončno opredeli do očitane kršitve (sodba z dne 21. septembra 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisija, C-105/04 P, ZOdl., EU:C:2006:592, točka 38).

242 Četrtič, iz sodne prakse izhaja, da ima kršitev načela razumnega roka lahko dve vrsti posledic.

243 Na eni strani lahko kršitev razumnega roka – kadar je vplivala na izid postopka – povzroči razglasitev ničnosti izpodbijanega sklepa (glej v tem smislu sodbo z dne 21. septembra 2006, Technische Unie/Komisija, C-113/04 P, ZOdl., EU:C:2006:593, točka 48 in navedena sodna praksa).

244 Navesti je treba, da kadar gre za uporabo pravil o konkurenci, prekoračitev razumnega roka pomeni ničnostni razlog le, če gre za sklep o ugotovitvi kršitve in če se ugotovi, da je kršitev tega načela ogrozila pravico zadevnih podjetij do obrambe. Razen v tem specifičnem primeru pa nespoštovanje obveznosti sprejetja odločitve v razumnem roku ne vpliva na veljavnost upravnega postopka na podlagi Uredbe št. 1/2003 (glej sodbo z dne 16. decembra 2003, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisija, T-5/00 in T-6/00, Recueil, EU:T:2003:342, točka 74 in navedena sodna praksa, potrjeno v postopku s pritožbo z zgoraj v točki 241 navedeno sodbo Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisija, EU:C:2006:592, točki 42 in 43).

245 Ker pa ima spoštovanje pravice do obrambe, ki je načelo, za katero je bilo v sodni praksi Sodišča večkrat poudarjeno, da je temeljno (sodba z dne 9. novembra 1983, Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/Komisija, 322/81, Recueil, EU:C:1983:313, točka 7), izjemen pomen v postopkih, kakršen je ta v obravnavani zadevi, se je treba izogniti temu, da bi bila ta pravica nepopravljivo ogrožena zaradi pretirano dolge faze preiskave in da bi to trajanje lahko oviralo pridobitev dokazov za zavrnitev obstoja ravnanj, za katera bi zadevna podjetja lahko odgovarjala. Zato preizkus morebitnega oviranja izvrševanja pravice do obrambe ne sme biti omejen samo na fazo, v kateri ima ta pravica polni učinek, to je na drugo fazo upravnega postopka. Presoja vira morebitne oslabitve učinkovitosti pravice do obrambe se mora raztezati na ves postopek in se nanašati na njegovo celotno trajanje (zgoraj v točki 241 navedena sodba Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisija, EU:C:2006:592, točka 50).

246 Na drugi strani lahko Splošno sodišče zaradi kršitve razumnega roka – kadar ni vplivala na izid postopka – pri izvrševanju svoje neomejene pristojnosti ustrezno popravi kršitev, ki je posledica prekoračitve razumnega roka upravnega postopka, in to tako, da po potrebi zniža znesek naložene globe (glej zgoraj v točki 243 navedeno sodbo Technische Unie/Komisija, EU:C:2006:593, točke od 202 do 204, in sodbo z dne 16. junija 2011, Heineken Nederland in Heineken/Komisija, T-240/07, ZOdl., EU:T:2011:284, točki 429 in 434, potrjeno z zgoraj v točki 238 navedeno sodbo Heineken Nederland in Heineken/Komisija, EU:C:2012:829, točka 100).

– Presoja v obravnavani zadevi

247 Iz navedenega izhaja, da je zato, da bi upravni postopek, ki je dolgo trajal, lahko povzročil razglasitev ničnosti izpodbijanega sklepa ali znižanje zneska globe, treba trajanje tega postopka opredeliti za pretirano dolgo.

248 V obravnavani zadevi je imel upravni postopek štiri zaporedne faze.

249 Prva faza se je začela 9. januarja 2002 z obvestitvijo Komisije s strani urada Bundeskartellamt o dokumentih, navedenih v točki 26 zgoraj, in se končala 30. septembra 2008 s sprejetjem obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah.

250 S tem se je začela druga faza (glej točke od 37 do 42 zgoraj) in se končala s sprejetjem prvotnega sklepa 30. junija 2010.

251 Potem ko je bil vložen prvi niz tožb (naveden v točki 10 zgoraj), je Komisija 30. septembra 2010 sprejela prvi sklep o spremembi (glej točko 4 zgoraj), da bi popravila razne napake, ki jih je ugotovila glede prvotnega sklepa, s čimer se je končala tretja faza upravnega postopka.

252 Nazadnje, 4. aprila 2011 se je četrta faza upravnega postopka končala s tem, da je Komisija sprejela drugi sklep o spremembi, s katerim je odobrila znižanje zneska naložene globe na eni strani družbam ArcelorMittal, ArcelorMittal Verderio, ArcelorMittal Fontaine in ArcelorMittal Wire France, na drugi strani pa družbama SLM in Ori Martin (glej točko 6 zgoraj).

253 Takoj je treba navesti, da se tožbeni razlog, ki ga navaja tožeča stranka, nanaša le na prvi dve fazi upravnega postopka.

254 Splošno sodišče je 17. decembra 2013 v okviru ukrepov procesnega vodstva, določenih v členu 64 Poslovnika z dne 2. maja 1991, na Komisijo naslovilo pisno vprašanje, da bi prejelo podroben opis ukrepov, ki jih je izvedla po preiskavah, ki so potekale 19. in 20. septembra 2002, do sprejetja prvotnega sklepa.

255 Komisija se je na ta poziv odzvala z vlogo, ki jo je v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila 6. februarja 2014.

256 Sodno tajništvo Splošnega sodišča je kopijo odgovora Komisije tožeči stranki posredovalo 7. februarja 2014.

257 Komisija v odgovoru podrobno in prepričljivo izpostavlja naloge, ki jih je opravila med upravnim postopkom, ter razloge, iz katerih je postopek trajal od leta 2002 do leta 2010.

258 Trajanje upravnega postopka v obravnavani zadevi pojasnjuje več dejavnikov.

259 Glede tega je treba upoštevati trajanje omejevalnega sporazuma (več kot 18 let), njegovo posebej široko geografsko razširjenost (omejevalni sporazum se je nanašal na večino držav članic), delovanje omejevalnega sporazuma na geografski in časovni ravni (razni klubi, opisani v točkah od 46 do 58), število sestankov, ki so potekali v okviru raznih klubov (več kot 500), število zadevnih podjetij (17), število prijav zaradi prizanesljivosti (glej zgoraj točki 27 in 32 ter naslednje) in posebej velik obseg dokumentov, ki so bili v okviru tega predloženi ali prejeti med preiskavami in so bili v različnih jezikih, Komisija pa jih je morala pregledati, različne zahteve za dodatne informacije, ki jih je Komisija morala nasloviti na različna zadevna podjetja ob razvoju razumevanja omejevalnega sporazuma (glej zgoraj točke 29 in naslednje ter 42 in naslednje), število naslovnikov obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah (več kot 40), število jezikov postopka (8) in razne zahtevke v zvezi s plačilno sposobnostjo (14).

260 Na podlagi informacij, ki jih je predložila Komisija, ki potrjujejo posebno zapletenost zadeve, Splošno sodišče meni, da se kljub zelo dolgemu trajanju prvih dveh faz postopka ne sme šteti, da gre za pretirano dolg postopek. Komisija torej ni kršila razumnega roka, zato je treba peti tožbeni razlog zavrniti.

Šesti tožbeni razlog, ki ga je družba Hit Groep navedla v repliki: to, da se je Komisija pri izračunu zneska globe oprla na napačno obdobje

Trditve strank

261 Družba Hit Groep zatrjuje, da je Komisija v točkah od 23 do 25 odgovora na tožbo prvič celostno in podrobno navedla, kako je izračunala znesek globe, ki ji jo je naložila.

262 Meni, da ta način izračuna ne izhaja ne iz obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah ne iz izpodbijanega sklepa.

263 Družba Hit Groep nadaljuje, da je višina osnovnega zneska, na katerega se je Komisija oprla pri izračunu zneska globe, ki ji je bila naložena, 30.584.561 EUR. Poleg tega iz opombe k točki 25 odgovora na tožbo izhaja, da ta znesek pomeni vrednost blaga, prodanega v obdobju od 9. januarja 1996 do 19. septembra 2002.

264 V tej opombi je navedeno:

„Gre za vrednost blaga, prodanega v obdobju od 9. 1. 1996 do 19. 9. 2002. Komisija je za vsako od petih obdobij omejevalnega sporazuma (od 1. 1. 1984 do 31. 12. 1985, od 1. 1. 1986 do 14. 12. 1992, od 15. 12. 1992 do 31. 12. 1993, od 1. 1. 1994 do 8. 1. 1996 in od 9. 1. 1996 do 19. 9. 2002) opredelila vrednosti prodaje in jih množila z ustreznim faktorjem za trajanje. Zaradi jasnosti so v sklepu o spremembi te vrednosti prodaje v tabeli, priloženi k točki 935 obrazložitve sklepa.“

265 Družba Hit Groep dodaja, da je bila s prvim sklepom o spremembi k točki 935 obrazložitve izpodbijanega sklepa dodana tabela, v kateri pa ni njenega imena.

266 Meni, da so se torej ta pojasnila prvič pojavila šele v odgovoru na tožbo.

267 Opozarja, da se šteje za solidarno odgovorno za kršitev, ki jo je družba Nedri storila od 1. januarja 1998 do 17. januarja 2002, medtem ko se je Komisija pri ugotavljanju vrednosti prodaje družbe Nedri oprla na obdobje od 9. januarja 1996 do 19. septembra 2002.

268 Meni, da ji je bila globa zato naložena na podlagi bistveno daljšega obdobja od tistega, na podlagi katerega bi se morala šteti za odgovorno.

269 Po njenem mnenju pa je pri izračunu zneska globe treba upoštevati število let, za katera se podjetje šteje za odgovorno.

270 Družba Hit Groep nazadnje dodaja, da je iz točke 5 obrazložitve drugega sklepa o spremembi razvidno, da Komisija matične družbe šteje za odgovorne „le za del globe, ki ustreza obdobju, v katerem je matična družba skupaj z zadevnimi hčerinskimi družbami sestavljala eno podjetje“, medtem ko je globa, ki ji je bila naložena, višja od globe, naložene družbi Nedri.

271 Komisija izpodbija to argumentacijo.

Presoja Splošnega sodišča

272 Družba Hit Groep je z dopisoma z dne 6. maja in 26. julija 2011 Splošno sodišče zaprosila za možnost dopolnitve svojih tožbenih predlogov, potem ko je, kot pravi, prejela informacije o načinu izračuna zneska globe, ki ga je Komisija prvič navedla v odgovoru na tožbo.

273 Dopis z dne 6. maja 2011 je prispel v roku, ki je bil določen za vložitev replike in se je iztekel 17. maja 2011.

274 Komisija v bistvu trdi, da so bili zadevni podatki na voljo že tako v prvotnem sklepu (točka 927 obrazložitve in naslednje) kot tudi v prvem sklepu o spremembi (točki 930 in 932 ter priložena tabela) ter da gre za nov tožbeni razlog, ki je zato nedopusten.

275 Po eni strani je treba navesti, da je v točkah 930, 932 in 933 obrazložitve izpodbijanega sklepa navedeno:

„930 V skladu z opažanji v zvezi s trajanjem vpletenosti v kršitev (glej poglavja VI in VII) je zadnje polno poslovno leto sodelovanja pri kršitvi leto 2000 za družbo DWK in leto 2001 za vsa ostala podjetja, ki so naslovniki tega sklepa.

[…]

932 Zadevno geografsko območje se je v času spreminjalo. Od leta 1984 do leta 1995 (obdobje kluba Zürich) je vključevalo Nemčijo, Francijo, Italijo, Nizozemsko, Belgijo, Luksemburg, Španijo in Avstrijo. Od leta 1992 (v okviru dogovorov kluba España) je vključevalo tudi Portugalsko. Od leta 1996 do leta 2002 (obdobje krize kluba Zürich, ko so bili pripravljeni dogovori kluba Europe na področju kvot, obdobje kluba Europe in obdobje razširitve) je geografsko območje vključevalo iste države kot v obdobju kluba Zürich, vključno s Portugalsko, pa tudi Dansko, Švedsko, Finsko in Norveško (glej oddelke od 9.1.1 do 9.1.5). To je upoštevano pri izračunu vrednosti prodaje, pri čemer je izključena prodaja, opravljena na Portugalskem pred 15. decembrom 1992, ter prodaja Danske, Švedske, Finske in Norveške pred 9. januarjem 1996.

933 Komisija med drugim ugotavlja, da vrednosti prodaje v Španiji, Avstriji, na Finskem, Švedskem in Norveškem ni mogoče upoštevati za celotno obdobje kršitve, saj je Španija pristopila k ES šele 1. januarja 1986, Sporazum EGP pa je začel veljati šele 1. januarja 1994. Prodaja v teh državah pred 1. januarjem 1986 oziroma 1. januarjem 1994 je zato izključena iz izračuna vrednosti prodaje. Ta element je preučen v oddelku 19.1.6.“

276 Poleg tega je Komisija v prvem sklepu o spremembi navedla:

„5. V pojasnitev izračuna vrednosti prodaje, na kateri temelji sklep glede različnih obdobij, navedenih v oddelku 19.1.2, bi morali biti na koncu točke 935 obrazložitve izpodbijane odločbe navedeni naslednji elementi:

[…]

— 9. Nedri (odgovor z dne 30. junija 2009):

— 01. 01. 1984–31. 12. 1985: 30.157.611 EUR,

— 01. 01. 1986–14. 12. 1992: 30.389.997 EUR,

— 15. 12. 1992–31. 12. 1993: 30.389.997 EUR,

— 01. 01. 1994–08. 01. 1996: 30.389.997 EUR,

— 09. 01. 1996–19. 09. 2002: 30.584.561 EUR.“

277 Poleg tega iz člena 3, točka 22, prvega sklepa o spremembi izhaja, da je bil ta naslovljen na družbo Hit Groep.

278 Komisija torej pravilno trdi, da se družba Hit Groep z zadevnimi informacijami ni prvič seznanila z odgovorom na tožbo.

279 Družba Hit Groep bi za prilagoditev svojih predlogov res lahko zaprosila po prejemu prvega sklepa o spremembi, vendar v roku dveh mesecev.

280 Da bi bil namreč predlog za prilagoditev predlogov dopusten, mora biti vložen v roku za vložitev tožbe iz člena 263, šesti odstavek, PDEU (sodbi z dne 16. decembra 2011, Enviro Tech Europe in Enviro Tech International/Komisija, T-291/04, ZOdl., EU:T:2011:760, točka 96, in z dne 6. septembra 2013, Bank Melli Iran/Svet, T-35/10 in T-7/11, ZOdl., EU:T:2013:397, točka 55).

281 V obravnavani zadevi pa je takrat, ko je tožeča stranka z dopisom z dne 6. maja 2011 predložila svoj predlog, rok za vložitev tožbe zoper prvi sklep o spremembi že davno potekel.

282 Ta tožbeni razlog zato ni dopusten.

283 Ta tožbeni razlog je poleg tega vsekakor neutemeljen, saj je Komisija z namenom izračuna zneska globe, naložene družbi Hit Groep, pravilno štela, da je vrednost prodaje 30.584.561 EUR, ter ta znesek množila s faktorjem 4, da bi upoštevala trajanje kršitve, ki se pripisuje družbi Hit Groep. V nasprotju s trditvami tožeče stranke ta namreč ni bila sankcionirana za daljše obdobje od tistega, za katero se je štela za odgovorno (glej točki 217 in 226 zgoraj).

284 Tožbeni razlog je zato treba zavrniti.

Sedmi tožbeni razlog: kršitev razumnega roka s strani Splošnega sodišča

285 Tožeča stranka je na obravnavi v bistvu navedla, da je Splošno sodišče kršilo razumni rok za obravnavanje njene tožbe in da mora to vplivati na znesek globe, ki jo dolguje.

286 Ugotoviti je treba, da je tak očitek nedopusten, če je predstavljen v okviru iste tožbe kot očitek v zvezi s postopkom, s katerim se trdi, da je bilo kršeno načelo razumnega roka.

287 Ker bi namreč pristojna sestava sodnikov, ki odloča o tožbi, v primeru preučevanja tega očitka odločala o lastnem krivdnem ali nezakonitem ravnanju, bi s tem lahko pri tožeči stranki vzbudila upravičene dvome o objektivni nepristranskosti te sestave (glej sodbo z dne 16. septembra 2013, CEPSA/Komisija, T-497/07, EU:T:2013:438, v pritožbenem postopku, točka 268 in navedena sodna praksa).

288 Zato je kršitev obveznosti iz člena 47, drugi odstavek, Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, ki jo je storilo sodišče Unije, in sicer da o predloženi zadevi odloči v razumnem roku, treba sankcionirati z odškodninsko tožbo, ki se vloži pri Splošnem sodišču (zgoraj v točki 215 navedena sodba Kendrion/Komisija, EU:C:2013:771, točka 94 in sodba z dne 26. novembra 2013, Groupe Gascogne/Komisija, C-58/12 P, ZOdl., EU:C:2013:770, točka 83).

289 Iz navedenega izhaja, da je treba sedmi tožbeni razlog zavrniti.

290 Iz vseh predhodnih ugotovitev je razvidno, da ni mogoče sprejeti nobenega od tožbenih razlogov, ki jih navaja tožeča stranka. Zato je treba predlog za razglasitev ničnosti v celoti zavrniti, ne da bi bilo treba v okoliščinah te zadeve v okviru neomejene pristojnosti spremeniti globo, ki je bila tožeči stranki naložena.

Stroški

291 V skladu s členom 134(1) Poslovnika se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Ker tožeča stranka ni uspela, se ji v skladu s predlogi Komisije naloži plačilo stroškov.

Iz teh razlogov je

SPLOŠNO SODIŠČE (šesti senat)

razsodilo:

1. Tožba se zavrne.

2. Družba HIT Groep BV nosi svoje stroške in stroške Evropske komisije.

Frimodt Nielsen Dehousse Collins

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourgu, 15. julija 2015.

Podpisi